

The practical significance of the obtained results is in the possibility of their use in the development of appropriate measures of sustainable development policy in order to create a national model of responsibility.

Key words: social responsibility, UN Global Compact, principle, world experience, leader in terms of responsibility, national model of responsibility.

Надійшла до редакції 15.11.2020

DOI : 10.33274/2079-4819-2020-73-2-60-66

JEL : F 20, F 21, F 29

УДК 330.341.1:330

Бочарова Ю. Г.,
д-р екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС: СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

UDC 330.341.1:330

Bocharova Yu. H.,
Grand PhD in Economic
Sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: bocharova@gmail.com

VENTURE BUSINESS: STATE AND FEATURES OF DEVELOPMENT

Мета — ідентифікація стану та особливостей розвитку венчурного бізнесу в світі.

Методи. У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи та прийоми пізнання: теоретичне узагальнення і порівняння, аналіз і синтез, індукція та дедукція, групування та класифікація.

Результати. За результатами проведеного дослідження встановлено, що: кількість венчурних фондів у світі збільшується; найбільша кількість венчурних фондів функціонує у Америці, у т. ч. США; до найбільш відомих та авторитетних венчурних фондів належать: Intel Capital, Google Ventures, Salesforce Ventures, Comcast Ventures, Qualcomm Ventures, Cisco Investments, Santander InnoVentures, Ascension Ventures, CyberAgent Ventures, SBI Investment, SMBC Venture Capital та ін.; обсяги венчурних інвестицій у світі у 2012–2019 рр. суттєво збільшилися — майже у 6 разів; венчурні інвестиції не однаково розподілені за стадіями розвитку інноваційного підприємництва — найбільші обсяги венчурних інвестицій у 2012–2019 рр. залучаються на «Seed stage» та «Early stage»; у 2012–2019 рр. всіма венчурними фондами, що створено та функціонують у світі, було профінансовано 55192 проекти на Seed stage на загальну суму 154,4 млрд дол; фіксується не тільки збільшення загальних обсягів венчурних інвестицій, але й середні розміри венчурних інвестицій на один проєкт; найбільш привабливими для венчурних інвесторів є стартапи, що здійснюють свою діяльність у таких сферах, як: програмне забезпечення, фінтех, фармацевтика та біотехнології, споживчі товари та рекреація; країною-світовим лідером за обсягом венчурних інвестицій є США; найбільш привабливими для венчурних інвесторів є такі країни, як: США, Об'єднане Королівство, Канада, Гонконг, Японія, Сінгапур, Австралія, Німеччина, Нова Зеландія та Данія; із 2014 року великі компанії здебільшого здійснюють венчурну діяльність не через

© Ю. Г. Бочарова, 2020

власні венчурні фонди, а долучаючись до діяльності глобальних венчурних фондів — у середньому 30 % загальної кількості підтриманих венчурними фондами проєктів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання при розробці стратегії розвитку та підвищення конкурентоспроможності інноваційної інфраструктури України.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, венчурний фонд, венчурні інвестиції, стартапи.

Постановка проблеми. Інноваційна інфраструктура — складна система, яка забезпечує генерування ідей, перетворення ідей на інновації, дифузії інновацій, характеризується певними вимірами, ознаками, функціями та архітектурою (забезпечувальна, забезпечувана складові та складова структур подвійного призначення) [1]. Одним із важливих елементів інноваційної інфраструктури, який належить до її забезпечувальної складової, є венчурні фонди [1]. Венчурні фонди являють собою інвестиційні фонди, які фокусуються на високоризикових інноваційних проєктах. За таких умов формування мережі венчурних фондів, дослідження стану та особливостей розвитку венчурного бізнесу (підприємницької діяльності зазначених фондів) є однією із найбільш нагальних проблем, що постає перед усіма країнами світу на шляху формування ефективної інноваційної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Контент-аналіз наукової літератури [1–7] свідчить, що сьогодні дослідження, спрямовані на визначення актуального стану та особливостей розвитку венчурного бізнесу,

є фрагментарними, носять здебільшого локальний характер і не дозволяють сформувати цілісне уявлення про розвиток венчурного бізнесу в світі.

Мета статті. Метою статті є аналіз стану та особливостей розвитку венчурного бізнесу в світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як свідчать дані KPMG, на сьогоднішній день у світі функціонує майже 458 венчурних фондів, більшість яких створено та функціонує в США. На США припадає в середньому 58,5 % від загальної кількості венчурних фондів у світі (станом на 2019 рік — 223). Для порівняння, на частку Європи припадає в середньому 23,3 % від загальної кількості венчурних фондів у світі (станом на 2019 рік — 87), Азії — 16 % (станом на 2019 рік — 56) (рис. 1).

До найбільш відомих та авторитетних венчурних фондів в світі належать:

— американські венчурні фонди: Intel Capital, Google Ventures, Salesforce Ventures, Comcast Ventures, Qualcomm Ventures, Cisco Investments, GE Ventures, Bloomberg

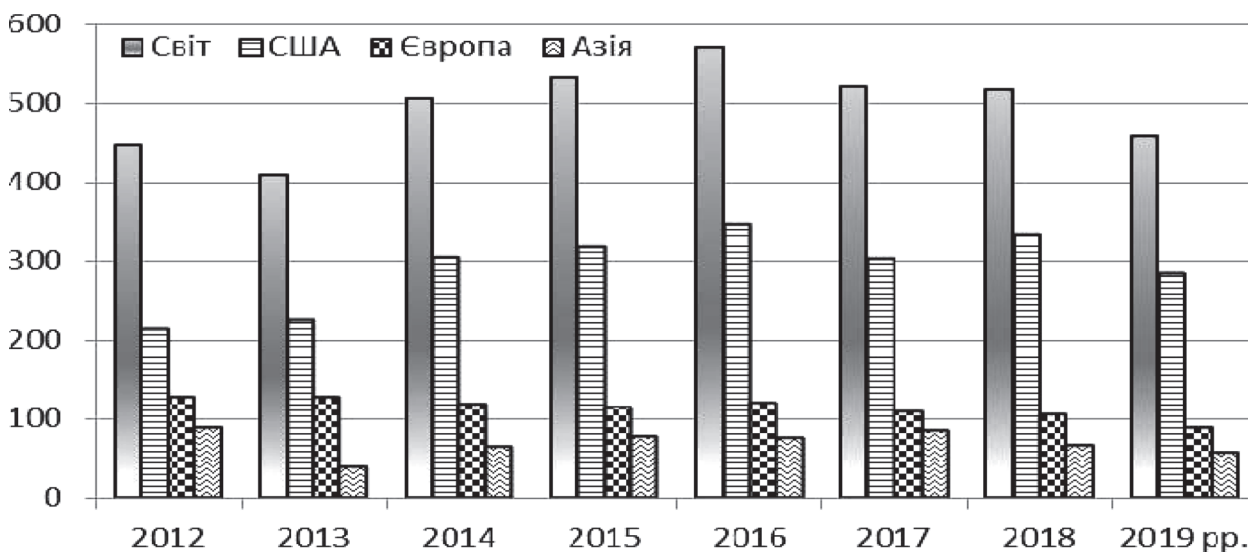

Рис. 1. Кількість венчурних фондів у світі
(складено та розраховано автором на основі даних [1; 8–10])

Beta, Microsoft Ventures, Johnson & Johnson Innovation, Pfizer Venture Investments, Slack Fund, AXA Strategic Ventures, In-Q-Tel, Verizon Ventures, SR One, Nokia Growth Partners, Citi Ventures, WuXi Venture Fund, American Express Ventures, Bertelsmann Digital Media Investments, capitalG, BlueCross BlueShield Venture Partners, Hearst Ventures, Alexa Fund, AbbVie Biotech Ventures, Hewlett-Packard Ventures, Corigin Ventures, American Family Ventures, Time Warner Investments, Recruit Strategic Partners, Liberty Global Ventures, MassMutual Ventures.

— європейські венчурні фонди: Santander InnoVentures, Ascension Ventures, Siemens Venture Capital, Robert Bosch Venture Capital, Boehringer Ingelheim Venture Fund, Swisscom Ventures, Roche Venture Fund, Novartis Venture Funds.

— азійські венчурні фонди: CyberAgent Ventures, SBI Investment, SMBC Venture Capital, NTT DoCoMo Ventures, YJ Capital, Nissay Capital, Rakuten Ventures, Mitsubishi UFJ Capital, Ping An Ventures, Legend Capital, Lilly Asia Ventures, Fosun Kinzon Capital, Samsung Ventures [1].

У 2012–2019 рр. спостерігається збільшення кількості венчурних фондів у світі —

у 2012 році 446 венчурних фондів, у 2019 році — 458 (рис. 1).

Позитивна динаміка за показником кількості венчурних фондів пов'язана зі збільшенням їх кількості (у 1,3 раза, із 213 у 2012 році до 283 у 2019 році) у період, що аналізується, у США. У Європі та Азії у цей період спостерігається зменшення венчурних фондів на 31,5 % та 36,4 % відповідно.

У період, що аналізується, фіксується не тільки збільшення кількості венчурних фондів, але й збільшення обсягів венчурних інвестицій.

Аналіз динаміки та країнових особливостей у здійсненні венчурних інвестицій у світі у 2012–2019 рр. дозволяє стверджувати, що обсяги венчурних інвестицій у світі у 2012–2016 рр. суттєво збільшилися. Так, якщо у 2012 р. обсяг венчурних інвестицій у світі становив 48 млрд дол, то у 2019 р. — 276 млрд дол., тобто збільшився у майже 6 разів. Однак глобальна пандемія внесла свої корективи у розвиток венчурного бізнесу. Після рекордних венчурних інвестицій у 2018 році — 301,5 млрд дол., починаючи із 1 кварталу 2019 року фіксується їх зменшення.

Венчурні інвестиції не однаково розподілені за стадіями розвитку інноваційного

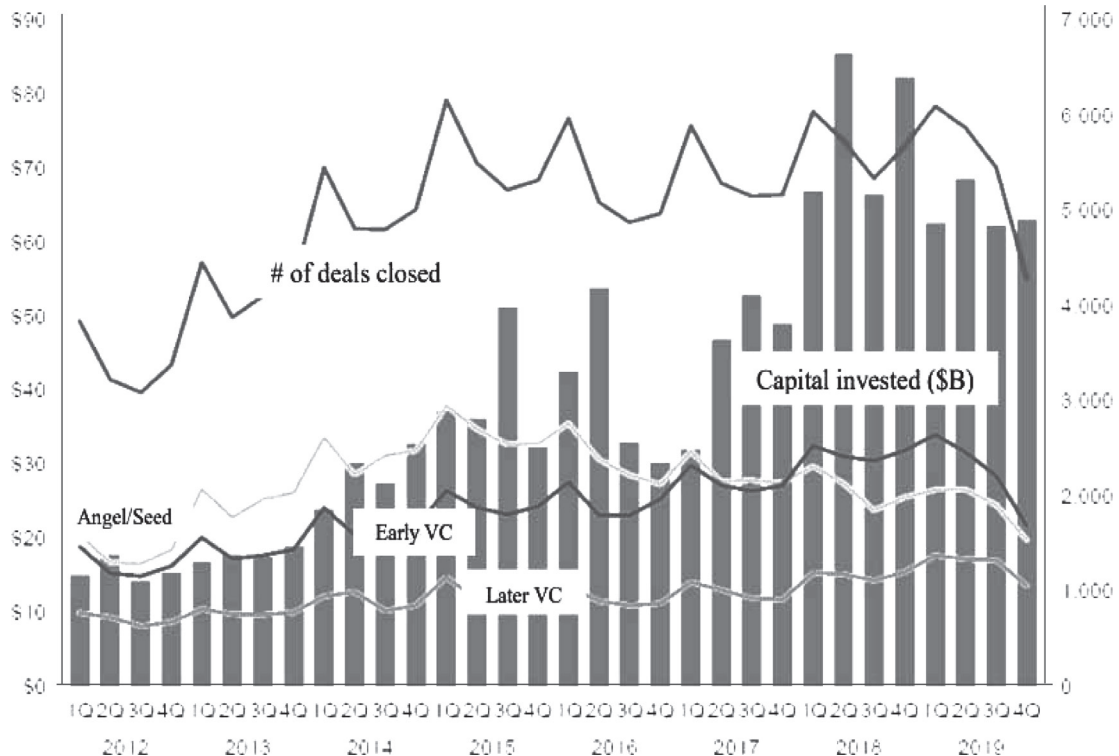

Рис. 2. Динаміка венчурних інвестицій у 2012–2019 рр. [8]

підприємництва. Так, найбільші обсяги венчурних інвестицій у 2012–2019 рр. залучалися на «Seed stage» (стартап знаходиться в процесі формування, є лише ідея чи проєкт) та «Early stage» (стартап здійснює випуск і комерційну реалізацію гото-

вої продукції, однак його прибуток нестабільний).

За 2012–2019 рр. всіма венчурними фондами, що створено та функціонують у світі, було профінансовано 55192 проєкти (рис. 3) на Seed stage на загальну суму 154,4 млрд дол.

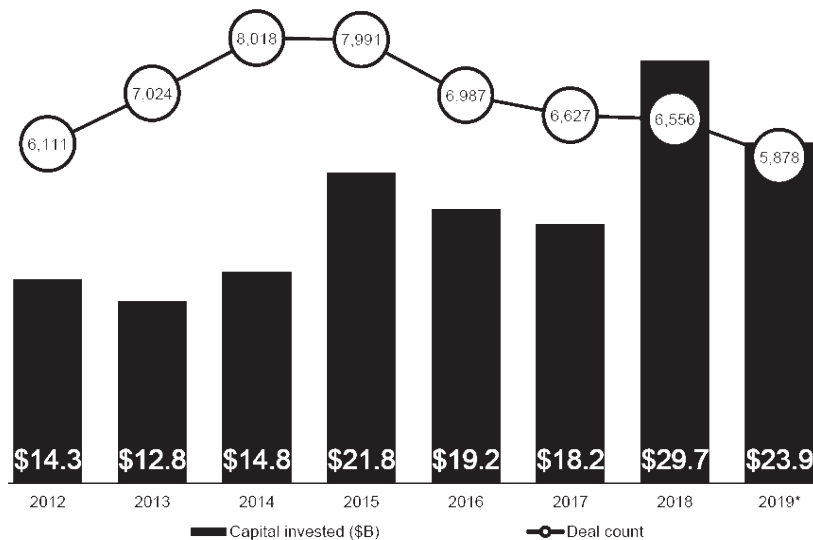

Рис. 3. Перше фінансування проєктів венчурними фондами [8]

У 2012–2019 рр. фіксується не тільки збільшення загальних обсягів венчурних інвестицій, але й середні розміри венчурних інвестицій на один проєкт. Середній розмір інвестицій на один проєкт суттєво варіюєть-

ся залежно від стадії розвитку стартапу. Найбільш динамічно зростає показник середньої вартості венчурних інвестицій на один проєкт для проєктів, що знаходяться на early stage та seed (рис. 4).

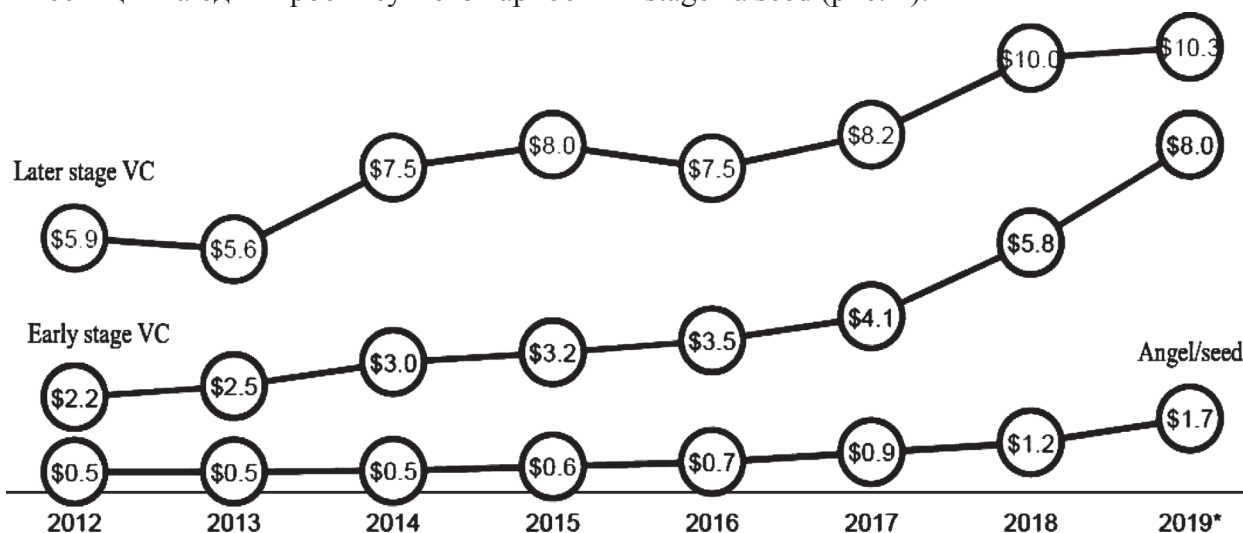

Рис. 4. Обсяг венчурних інвестицій на один проєкт (за стадіями розвитку) [8–10]

Як свідчать дані KPMG [8–10], країною-світовим лідером за обсягом венчурних інвестицій є США, на частку яких в середньому припадає 60,4 % глобального обсягу венчурних інвестицій. Для порівняння: на частку Європи припадає в середньому 18,8 %, Азії — 17,7 % (табл. 1).

До аналогічних висновків приходять й експерти IESE Business School Barcelona під час розрахунку індексу та ранжування країн за рівнем їх привабливості для суб'єктів венчурного бізнесу. Відповідно до даних дослідження, проведеного IESE Business School Barcelona, найбільш привабливими для вен-

Таблиця 1

Венчурні інвестиції, % (складено та розраховано автором на основі даних [8–10])

Країни/регіони	Роки							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Світ	100	100	100	100	100	100	100	100
США	62,5	58,3	66,2	49,9	58,6	60,0	63,6	63,7
Європа	21,5	26,3	18,1	16,7	17,3	17,0	16,1	17,6
Азія	13,3	8,0	13,8	30,8	20,8	19,8	19,6	15,8

чурних інвесторів є такі країни, як: США, Об'єднане Королівство, Канада, Гонконг, Японія, Сінгапур, Австралія, Німеччина, Нова Зеландія та Данія [7]. Україна у 2018 році посідала 83 місце у рейтингу, Китай — 18.

Протягом 2012–2019 рр. фіксується збільшення частки США та Азії у глобальному обсязі венчурних інвестицій, частка Європи скорочується.

Найбільш привабливими для венчурних інвесторів є стартапи, що здійснюють свою

діяльність у таких сферах, як: програмне забезпечення, фінансові технології, фармацевтика та біотехнології, споживчі товари та рекреація [1].

Ще однією особливістю, яка характеризує розвиток венчурного бізнесу у 2012–2019 рр., є залучення великих компаній до венчурної діяльності. У період до 2014 року компанії здійснювали венчурні інвестиції через свої венчурні фонди, із 2014 року — через мережу венчурних фондів, що створено та функціонує у світі (рис. 5).

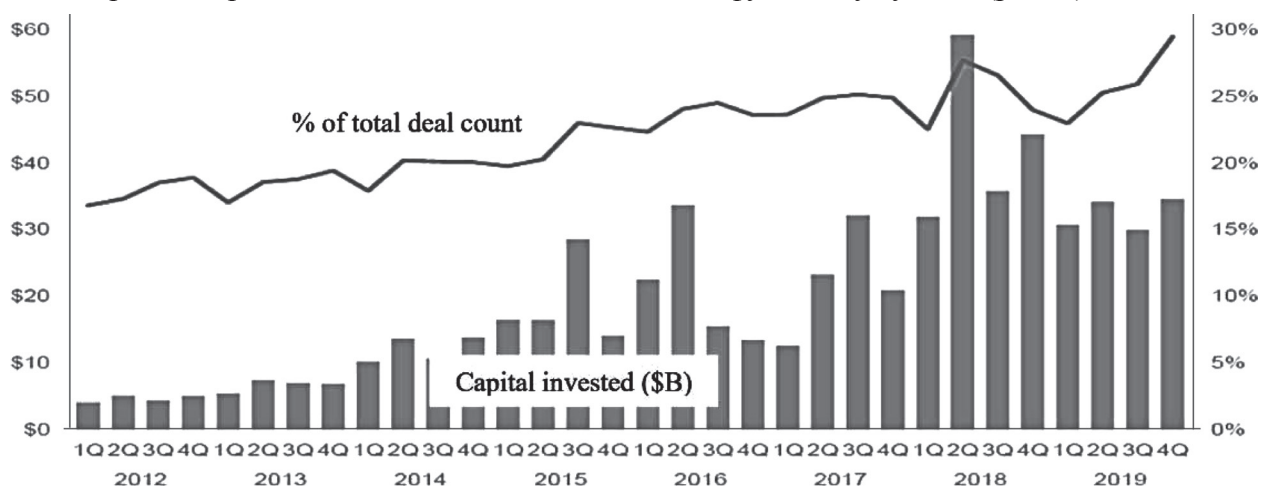

Рис. 5. Участь компаній у фінансуванні глобальних венчурних проєктів [8]

Обсяг венчурних інвестицій великих компаній у 2012–2019 рр. постійно зростає і становить в середньому 30 % від загальної кількості підтриманих венчурними фондами проєктів.

Висновки. Беручи до уваги все зазначене вище, можна констатувати, що венчурний бізнес у світі у 2012–2019 рр. динамічно розвивається, характеризується низкою специфічних особливостей: кількість венчурних фондів у світі збільшується; найбільша кількість венчурних фондів функціонує у США; найбільш відомими та авторитетними венчурними фондами США є: Intel Capital, Google Ventures, Salesforce

Ventures, Comcast Ventures; венчурні інвестиції не однаково розподілені за стадіями розвитку інноваційного підприємництва — найбільші обсяги венчурних інвестицій залучаються на «Seed stage» та «Early stage»; фіксується не тільки збільшення загальних обсягів венчурних інвестицій, але й середні розміри венчурних інвестицій на один проєкт; найбільш привабливими для венчурних інвесторів є стартапи, що здійснюють свою діяльність у таких сферах, як: програмне забезпечення, фармацевтика та біотехнології, споживчі товари та рекреація; країною-світовим лідером за обсягом венчурних інвестицій є США.

Список літератури

1. Бочарова Ю. Г. Концепція формування та стратегія розвитку інноваційної інфраструктури : монографія. Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2017. 327 с. URL : <http://elibrary.donnuet.edu.ua/id/eprint/1805>.
2. Рижикова Н. І., Накісько О. В., Руденко С. В. Світовий досвід підтримки і стимулювання венчурних і бізнес-ангельських інвестицій. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 200. С. 62–71. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2019_200_9.
3. Першко Л. О., Данькевич А. П. Венчурні фонди як інвестиційні інститути: західний досвід і практика функціонування в Україні. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2014. № 1. С. 40–46. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2014_1_7.
4. Kaplan, S., Lerner, J. (2016). Venture Capital Data: Opportunities and Challenges. Available at : https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-012_10de1f93-30e4-4a98-858c-4137556ec037.pdf.
5. Graham, A. (2019). State of the Venture Capital Industry in 2019. Available at : https://cdn2.hubspot.net/hubfs/2799924/Finance%20Decks/Whitepapers/Finance/State_of_the_Venture_Capital_Industry_in_2019_-_02.pdf.
6. EBAN. Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics (2017). URL : <https://www.eban.org/wp-content/uploads/2018/07/EBAN-Statistics-Compendium-2017.pdf>.
7. The Venture Capital & Private Equity. Country Attractiveness Index. URL : <https://blog.iese.edu/vcpeiindex/ranking/>.
8. Q4'19 Venture Pulse Report — Global trends. URL : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/01/venture-pulse-q4-2019-global.pdf>.
9. Q4'20 Venture Pulse Report — Global trends. URL : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/04/venture-pulse-q1-2020-global.pdf>.
10. Q4'18 Venture Pulse Report — Global trends. URL : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/01/kpmg-venture-pulse-q4-2018.pdf>.

References

1. Bocharova, Yu. H. (2017). *Kontseptsiiiaa formuvannia ta stratehiia rozvytku innovatsiinoi infrastruktury* [The concept of formation and strategy of innovation infrastructure development]. Kryvyi Rih, Chernyavskiy Publ., 327 p. Available at : <http://elibrary.donnuet.edu.ua/id/eprint/1805>.
2. Ryzhykova, N. I., Nakisko, O. V., Rudenko, S. V. (2019). *Svitovyi dosvid pidtrymky i stymuliuvannia venchurnykh i biznes-anhelskykh investytsii* [World experience in supporting and stimulating venture and business angel investments]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka* [Bulletin of Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture], iss. 200. pp. 62–71. Available at : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2019_200_9.
3. Pershko L. O. & Dankevych A. P. (2014). *Venchurni fondy yak investytsiini instytuty: zaxidnyj dosvid i praktyka funktsionuvannia v Ukraini* [Venture funds as investment institutions: Western experience and practice in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo)* [Scientific Bulletin of National University of State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)], no. 1, pp. 40–46.
4. Kaplan, S. & Lerner, J. (2016). Venture Capital Data: Opportunities and Challenges. Available at : https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-012_10de1f93-30e4-4a98-858c-4137556ec037.pdf.
5. Graham, A. (2019). State of the Venture Capital Industry in 2019. Available at : https://cdn2.hubspot.net/hubfs/2799924/Finance%20Decks/Whitepapers/Finance/State_of_the_Venture_Capital_Industry_in_2019_-_02.pdf.
6. EBAN. Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics (2017). Available at : <https://www.eban.org/wp-content/uploads/2018/07/EBAN-Statistics-Compendium-2017.pdf>.

7. The Venture Capital & Private Equity. Country Attractiveness Index. Available at : <https://blog.iese.edu/vc-peindex/ranking>.

8. Q4'19 Venture Pulse Report — Global trends. Available at : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/01/venture-pulse-q4-2019-global.pdf>.

9. Q4'20 Venture Pulse Report — Global trends. Available at : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/04/venture-pulse-q1-2020-global.pdf>.

10. Q4'18 Venture Pulse Report — Global trends. Available at : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/01/kpmg-venture-pulse-q4-2018.pdf>.

Objective. *The objective of the research is to identify the state and features of the world venture business development.*

Methods. *Following methods and techniques of knowledge are used in the process of the study: theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis, induction and deduction, grouping, and classification.*

Results. *According to the results of the study, it is found that the number of venture funds in the world is increasing; the largest number of venture funds operates in America, including the USA; the most famous and reputable venture funds are: Intel Capital, Google Ventures, Salesforce Ventures, Comcast Ventures, Qualcomm Ventures, Cisco Investments, Santander InnoVentures, Ascension Ventures, CyberAgent Ventures, SBI Investment, SMBC Venture Capital etc.; the volume of venture investments in the world in 2012–2019 increased significantly — almost in 6 times; venture investments are not equally distributed by stages of development of innovative entrepreneurship — the largest volumes of venture investments in 2012–2019 are attracted to «Seed stage» and «Early stage»; it is recorded not only an increase in total venture capital, but also the average size of venture capital per project; the most attractive for venture investors are startups operating in such areas as: software, fintech, pharmaceuticals and biotechnology, consumer goods and recreation; the world leader in terms of venture capital is the United States; the most attractive countries for venture investors are the United States, the United Kingdom, Canada, Hong Kong, Japan, Singapore, Australia, Germany, New Zealand and Denmark; since 2014, large companies have been venturing mainly not through their own venture funds, but by joining global venture funds — an average 30 % of the total number of projects supported by venture funds.*

The practical significance of the results obtained is in the possibility of their use in designing a development strategy and increasing the competitiveness of Ukraine's innovation infrastructure.

Key words: *innovative infrastructure, venture fund, venture investments, startups.*

Надійшла до редакції 15.11.2020